

Коментарі та пропозиції до Проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо обов'язкового комерційного обліку та вдосконалення відносин у сфері житлово-комунальних послуг»

Мережа громадських неурядових організацій зі зміни клімату (РГ ПЗК) підтримує необхідність прийняття законопроекту «Про внесення змін до деяких законів України щодо обов'язкового комерційного обліку та вдосконалення відносин у сфері житлово-комунальних послуг» (далі – проект Закону), що забезпечить впровадження обов'язкового обліку споживання води та тепла будинками.

Ми вважаємо, що це стратегічно важливе законодавство для подальших реформ в секторі енергетики та житлово-комунального господарства, яке **вкрай потрібно прийняти якомога скоріше**. Адже на 2012 рік більш як 40% теплогенеруючих підприємств і 70% споживачів тепла залишаються не обладнаними засобами обліку тепла¹.

В Україні на державному та місцевих рівнях відсутня фактична інформація про обсяги споживання енергії кінцевими споживачами. Це унеможливує оцінку об'єктивних втрат в мережах, оцінку необхідних заходів, фактичні скорочення споживання енергії в результаті виконання енергоефективних робіт. Відсутність можливості контролювати рівень споживання тепла не стимулює мешканців будинків заощаджувати енергію та не дозволяє оцінити заощадження коштів. Наразі державні програми енергозбереження більшою мірою передбачають переоснащення котлів, але усі експерти наголошують на тому, що в першу чергу потрібно виконувати роботи на рівні кінцевого споживача, тому що там найбільший потенціал зменшення втрат енергії та, як правило, в результаті буде потрібен котел меншої потужності.

Прийняття відповідного законопроекту **дозволить вирішити такі проблеми:**

- споживачі зможуть контролювати обсяги споживання і сплачувати за фактично отриману енергію, а не за нормами розрахованими відносно опалювальної площі;
- стимули для скорочення споживання тепла шляхом утеплення помешкань та інших заходів енергозбереження стануть відчутними для споживачів;
- виробники енергії матимуть стимули для зменшення величезних втрат в мережах теплопостачання та підтримки їх в належному технічному стані;
- наявність інформації про точні обсяги споживання енергії дозволить оцінити ефект від заходів енергоефективності в будівлях, що відбуваються в рамках різних державних та місцевих програм, та ефективніше планувати видатки на опалення та заходи енергозбереження;
- у рамках членства у Європейському енергетичному товаристві Україна має зобов'язання з імплементації ряду Директив ЄС, що прямо стосуються енергоефективності. Прийняття законодавства по обов'язковому обліку споживання тепла та води є частиною приведення українського законодавства у відповідність до Директиви 2006/32/ЄК.

Просимо розглянути та врахувати нижченаведені коментарі та пропозиції щодо запровадження обов'язкового обліку теплової енергії.

1. Визначення суб'єкта, на який покладено обов'язок встановлювати вузли обліку

У проекті Закону пропонується, що встановлювати вузли обліку можуть власники будівлі або виробники послуги за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів та інших не заборонених законодавством джерел. У разі встановлення вузлів обліку за рахунок виробника витрати на їх встановлення та обслуговування включаються до собівартості відповідної комунальної послуги.

Проте, на нашу думку, запропонований порядок чітко не визначає суб'єкта, який зобов'язаний встановити вузол обліку. **РГ ПЗК пропонує зобов'язати постачальника послуги** (або як вказано в проекті Закону «виробника послуги») встановити вузли обліку, тому що у більшості будівель власники чітко не визначені. При цьому слід передбачити, що у разі, якщо відповідний вузол

¹ Дієва державна політика енергоефективності – основа модернізації ЖКХ
<http://euinfocentre.rada.gov.ua/euinfocentre/doccatalog/document?id=47049>

встановлений за рахунок споживача послуг, його вартість зараховується йому при оплаті наданих послуг за наступний період.

2. Збір та аналіз даних про споживання води та тепла

Система збору інформації про фактичний рівень споживання ресурсів є необхідною для обґрунтування управлінських рішень та планування подальшого розвитку. Відповідно, слід **зобов'язати центральні та місцеві органи виконавчої влади**, що реалізують державну політику у сфері житлово-комунального господарства **проводити збір та аналіз даних** про споживання води та тепла у житлових будинках та будівлях бюджетної сфери.

РГ ПЗК також пропонує зобов'язати виробників теплоенергії **регулярно публікувати інформацію про обсяги виробленої теплоенергії**. Таке рішення дасть змогу порівнювати величини виробленої та спожитої теплової енергії, що у свою чергу призведе до більш ефективного управління котельнями та ТЕЦ, та зменшення зловживань.

3. Терміни запровадження обов'язкового комерційного обліку

Згідно з частиною третьою, якою доповнюється ст. 16 Закону України «Про житлово-комунальні послуги», встановлюється, що централізоване водопостачання та централізоване постачання гарячої води здійснюються за умови обов'язкового комерційного обліку: для населення – з 1 січня 2018 р.; для бюджетних установ та інших споживачів – з 1 січня 2014 р.; постачання теплової енергії здійснюються за умови обов'язкового комерційного обліку: для населення – з 1 жовтня 2017 р.; для бюджетних установ та інших споживачів – з 1 жовтня 2014 року.

РГ ПЗК пропонує **зменшити терміни для запровадження обов'язкового обліку для населення** постачання теплової енергії та централізованого постачання гарячої води і встановити, що такі повинні бути запроваджені з 1 січня 2016 року.

4. Санкції у разі не встановлення вузлів обліку

Із змісту положень проекту Закону випливає, що у разі, якщо у вказані строки вузли обліку не будуть встановлені, надання відповідних послуг споживачам буде припинено. РГ ПЗК вважає таку санкцію неприйнятною, оскільки встановлення вузлів обліку не завжди залежить лише від споживача, чи можуть мати місце об'єктивні причини неможливості встановлення вузлів обліку з вини виробника, надавача послуг, тощо. На нашу думку, таке формулювання не сприятиме ініціативі із встановлення вузлів обліку та порушуватиме інші права споживачів, передбачені чинним законодавством.

Спеціалістами Головного науково-експертного управління для вирішення цієї проблеми запропоновано прописати норму, аналогічну до законодавства про встановлення лічильників газу *«у разі не встановлення населенню у строки, зазначені у цьому підпункті, лічильників газу з вини суб'єктів господарювання, що здійснюють розподіл природного газу на відповідній території, припинення розподілу природного газу таким споживачам забороняється, а його облік до моменту встановлення лічильників газу здійснюється за нормами споживання, встановленими Кабінетом Міністрів України»*.

РГ ПЗК вважає, що **за такого формулювання у виробників не буде жодного стимулу встановлювати вузли обліку і законодавство, спрямоване на забезпечення обліку споживання, практично не працюватиме**.

Саме практика формування рахунків для оплати послуг в ЖКХ згідно «загальних норм споживання, встановлених Кабінетом Міністрів України» і спричинила величезну неефективність використання енергії в житлово-комунальному господарстві.

РГ ПЗК пропонує використовувати один або низку адміністративних інструментів для того, щоб забезпечити встановлення виробниками вузлів обліку:

- **Накладання штрафу на постачальника послуг** за кожний невстановлений вузол обліку в розмірі 70 тис. грн. для вузла та регулятора обліку теплоенергії та 12 тис. грн. для вузла обліку води (ми пропонуємо, що обсяг штрафу має бути співвідносним до вартості встановлення вузлів обліку. В пояснювальній записці до проекту Закону вказано, що середня вартість встановлення вузла обліку та регулятора теплоенергії становить 70 тисяч грн., а обліку води 12 тисяч грн.).

5. Термінологія «балансоутримувач» та інші

Якщо не знайдеться згоди по термінології «балансоутримувач» та інших термінах, пропонуємо виключити ці аспекти із законопроекту і прийняти його без цих змін.